

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uradništvo in upravištvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Pariški posveti in mirovna misel.

Pred par tedni so se zbrali v Parizu zastopniki entente na „veliko“ vojno zborovanje. Prišli so: Asquith in Grey, Briand, Salandra in Sonnino ter kimali dva dni. Kimali, pravimo, kajti imeli so težko nalogo: delati, da bo vladi prav, in govoriti da bo tudi za občinstvo. Ko so se nakimali, so stopili pred vrata in trobili: Naše stališče je tako sijajno, da na mir še niti misliti ni.

Ali pa je to res? Okupirani tereni izpodbijajo to. Pa če ne mislijo oni, naj pogledajo v dušo svojih državljanov, pa se bodo takoj prepričali o ravno nasprotnem dejstvu. Akoravno so za hrbtom v kolikor jim ne ovirajo nemški podmorski čolni — prosti in sigurni, vendar jih udarci, ki so jih prejele ententne armade, tako skele, da bi jim balzam miru gotovo ne bil odveč. Ako niso širokoustni ti zastopniki zmožni pojmovati potrebo že skorajšnjega miru, ga tembolj živo pojmujejo njihovi davko- in krvoplačevalci. Vprašajte le njih, ki morajo v fronto, vprašajte njih matere, očete, pa boste videli, gospodje pariškega „velikega“ sveta, da ste že davno potrebni tudi vi miru in konca vojne.

Pa ti gospodje niso govorili samo o „javni želji bojevanja do konca“, ne, prav gotovo si tudi oni belijo glave — če ne ravno o „neizčrpnih“ ljudskih masah, pa o financi, denarju, ki ga morajo odšteti Ameriki i. t. d. ter na stroške svojih podanikov! Lahko preprečujejo potom časopisja, ki stoji danes le njim v službi, izjavljanje, izraz ljudskega mnjenja; da je res tako kakor trde, pa ne morejo udeležiti!

Podlago za ono „neomajno željo za nadaljevanje“ manjka, kajti potrebe za vojno ni, ako so odkritosrčni! Toda priznati nočejo: smo na stališču, da pospešimo vpostavitve miru, kajti vse njih dosedanje ofenzive jim tega ne dovoljujejo, nimajo kaj pokazati; ako se tako izražajo, so obenem deloma priznali, da so premagani. Toda gospodje ministri tega nočejo priznati, ker prav to jim brani njih neugodni položaj na bojiščih.

Na drugi strani pa trde, da nimajo nikakih osvajaških namenov, a istoglasno se zavzemajo za „raztrganje Nemčije“ in uničenje „pruskega militarizma“! Kaj pa je to drugega, kakor brkljanje s svojimi parklji po tuji lastnini? Ako torej nimajo samogoltnosti po drugih deželah, potem mirovnim pogajanjem ne stoji napotu ničesar.

Govor nemškega kancelarja in angleškega ministra nista enako doneča! Iz govora angleškega ministra je razvidno, da je gotovim kričanjem (katerim eventuelno „nese“) silno neprijetno, za nastalo dobro voljo do ublažitve stališča. Njim, ki so v ugodni situaciji in v gorkem zaledju, seveda ni do miru, do blagostanja človeštva, njih nazor je sirovo divjanje, dokler ne uničijo svojega sovražnika in mu brezpogojno diktirajo svojo vsepožretnost, vzamejo kolikor se jim ravno hoče, Taki nazori pa morejo krvavo igro le podaljšati, in to v nedoglednost.

Govor nemškega kancelarja pa jasno pove, da se v tem motijo. Ko bodo sovražniki opustili up na ugoden „prevrat“ v vojni, je takoj podan razlog za ugodno pogajanje in uredbo.

Tekom težkih bojov sta si centralni državi kupili s svojimi doprineski pravico do zahteve, do podanega miru. Nobenega večjega nspeha ne na bojišču ne v diplomatičnem oziru nam ni treba, da pretiramo nadaljevanje vojne, je rekel kancelar v decembru, mir se lahko napravi takoj. Volja je tu. Ako bo vsestransko taka, jamči na skorajšen ugoden začetek in potek pogajanj. Vsak drug čin bo pa kazal boj v luči obrambe ali — podjarmljenja.

Proizvajanje premoga.

Proizvajanje avstrijskega premoga je znašalo v mesecu februarju t. l. 14 milijonov 390 tisoč meterskih stotov kamnitega in 19 milijonov 400 tisoč meterskih stotov rujava premoga. To število pove, da se je proizvodnje premoga od lanskega februarja zvišal za 3 milijone 120 tisoč meterskih stotov. V posameznih krogih se ga je proizvajalo:

Kamniti premog:	1916	1915	1914
Ostravska karvina	8.78	7.12	7.72
Rožici	0.42	0.36	0.37
Kladno	2.11	2.34	2.03
Plzen	1.01	0.97	0.97
Saclar	0.34	0.35	0.39
Galicija	1.53	1.39	1.64
Ostali	0.19	0.17	0.20
Febr.	14.39	12.71	13.32
Proti prejšnjemu letu	+1.68	-0.61	+0.26

Rujavi premog:	1916	1915	1914
Mostec	12.41	11.60	14.34
Falknau	3.27	3.91	3.32
Volčji kot	0.34	0.32	0.30
Ljubno	0.76	0.73	0.77
Voilšberg	0.54	0.51	0.58
Trbovlje	1.05	0.82	0.92
Istra	0.08	0.05	0.09
Galicija	0.01	0.00	0.32
Ostale sudetske dežele	0.19	0.22	0.26
Ostale alpske dežele	0.73	0.69	0.76
Febr.	19.40	17.96	21.38
Proti prejšnjemu letu	+1.44	-3.42	-2.07

Te številke govorijo dovolj jasno, koliko truda je bilo treba, predno so rudarji vzdignili ta ogromen zaklad. In pri tem se še dobe podjetniki, ki se protivijo vsakemu najmanjšemu zboljšanju rudarjem.

V sedanjem času, ko potrebuje delavec za vsakdanje življenje več kakor navadno, bi morali rudniški magnati že nekoliko popustiti. Vzemimo bolniške podpore. Razna delavska zastopstva so se obrnila vsled tega do podjetnikov v tem smislu. Tako so vložili predlog delavski zastopniki v graški revirni bratovski skladnici, da naj se zviša bolniška podpora rudarjem za čas vojne. Načelstvo bratovske skladnice je dne 26. marca imelo o tem predlogu sklepati. Seja je bila precej burna. Sklenilo se je, da se bolniščina za dobo vojne določi sledeče: samski člani 60 odstotkov, oženjeni 70 odstotkov, oženjeni s tremi otroci 80 odstotkov od določene krajevne običajne mezde. Enako z oženjenimi se smatra tudi neoženjene člane in sicer one, ki živijo s svojimi stariši ter jih preživljajo. Dalje tudi one, ki žive v konkubinatu, pri katerih se upošteva tudi število otrok.

Podjetniški zastopniki so bili pri seji zelo nervozni in ni izključeno, da bodo vložili ugovor proti sklepom seje. Upati je, da končno le uvidijo, da je bolni rudar tudi potreben primerne podpore. Saj še v normalnih časih ni bila bolniščina z obstoječimi razmerami v nobenem sorazmerju, kako šele med vojno.

Rudniški magnati nimajo povoda nastopati proti povišani bolniščini. Po našem skromnem mnenju bi to „žrtev“ prav lahko prenesli, saj ni dolgo tega, ko so objavili letni računski zaključek, kateri izkazuje precejšen prebitok. Od tega prebitka bi bilo treba le nekoliko in rudarjem ter njih družinam bi bilo veliko pomagano.

Upravno sodišče in državna podpora svojcem vpoklicanih.

(Konec.)

Zandjič smo omenili glede podpore poklicanca, ki se odkloni le takrat, če je dokazano da se svojci kljub polovičnim dohodkom lahko preživljajo.

Kot časovna doba, ki obstoji za priznanje vzdrževalne podpore, more priti v poštev le ona, med katero je vsled izpada neobhodno potrebnega delovnega dohodka, vpoklicanega bilo preživljanje njegovih svojcev ogroženo. Zna se tedaj pokazati, da v času vpoklica iz kakega v § 3. navedenega razloga preživljanje ni bilo ogroženo, pač pa vsled kasnejše nastopivše izpremembe gospodarskih razmer vpoklicanega. V tem slučaju gre svojcem, če so podani tudi drugi zakoniti predpogoji, podpora šele od tega časa naprej. Naziranje, da komu, ki mu je bila prošnja odbita, pa je na ponovno prošnjo dobil podporo priznana, gre podpora šele od vložitve nove prošnje, stoji v nasprotju s § 3. in § 6., ki pravita, da podpora pristoji od trenutka, ke je preživljanje prišlo v nevarnost. (Odl. 24. februarja 1916, št. 1355.)

Upravno sodišče pa je postavilo tudi važna pravna načela za postopanje komisij pri ugotavljanju. Razveljavilo je namreč več odločb nižjih instanc, ki so prošnje zavrnile, opirajoč se na poizvedovanje, ki je stalo v nasprotju s trditvami prosilcev. To je posebno važno za revizijske odločbe okrajnih komisij, pri katerih se stranka pritoži. Komisije morajo vsako prošnjo vnovič preiskati in vnovič o njih sklepati. Stranke imajo 60 dni časa za pritožbe.

Iz dejstva, da tudi odklonjena stranka sme, vsled poznejših sprememb uveljaviti svoje pravice, (razsodba z dne 24. februarja 1916, št. 1355.) ter iz cele vrste drugih razsodb, ki so v stiki s pritožbami o revizijskih razsodbah vzdrževalne podpore, izhaja da je ista obvezana o ponovno vloženi prošnji po izvršenih poizvedbah zopet razsojati.

Upravno sodišče je tu zavzelo stališče, da se sicer na pritožbe, ki so bile vložene po neizpodbitno določeni dobi, t. j. 60 dni, vzdrževalne komisije ne morejo več ozirati, pač pa imajo razsojati ponovno o onih pritožbah, ki so bile pravočasno vložene. (Razsodba z dne 13. januarja 1916, št. 226, 228, 229, 24. februarja 1916, št. 1356, 1327.)

Sodišče pa je razsodilo, da se imajo pri revizijskih razsodbah vzdrževalne komisije ozirati tudi na oni čas, ko je bilo vzdrževanje

prosilca ogroženo, in ne na datum, ko je bila prošnja vložena. (Razsodba z dne 24. februarja 1916, št. 1355.)

Ta razsodba pove jasno, da je svojcem vpoklicanec izplačati vzdrževalno podporo tudi za ono dobo, ko mu je bila protipostavno zadržana.

V navedenih razsodbah upravnega sodišča je podana marsikatera jasnost, katera bo prizadetim lahko dobro služila. Upamo, da bodo tudi vzdrževalne komisije upoštevale podani jim nauk upravnega sodišča, in da bodo vsaj deloma ponehale pritožbe težko prizadetih družin.

Svetovna vojna.

Govor zunanjega ministra Sonnina v italijanski zbornici je vzbudil splošno pozornost. Izjavo, katero je podal se je nanašala v prvi vrsti na Srbijo. Rekel je, da daje vpostavljena srbska armada svečano zagotovilo, da Srbija kljub nezgodi svojega orožja neomajana dalje živi, kljub napadom in tlačenju s strani sovražnika itd. — Glede vhoda v Črno goro je rekel, da je bil neizogibna posledica umika njenega zaveznika. Zatrjuje se, da bi bila mogla in morala Italija ekspedicijo čet poslati v Črno goro v njeno varstvo. Ali to ne vzdrži niti najpriprostejše kritike, ako se pozna natanko taktične in strategične razmere in položaj v deželi in vojno na morju. Govoril je potem o razmerju do Grške in Rumunske, s katerima se goje tudi nadalje dobri odnosi in poudarjal, da je Italija dala svoje privoljenje k pogodbi vzpostavljenju Belgije, pozdravlja vstop Portugalske v vojno in označa osvojenje Erzeruma in pohod Rusov proti Trapezuntu in Mušu za težak udarec za Turčijo. Minister omenja potem obiske v Rimu in Parizu, da se pride do učinkovite in popolne edinosti v postopanju, za katero je dogovorjen sestanek generalnih štabov v Chantilly in politični in vojaški razgovori alirancev v Parizu. Omenil je še nekaj o Angleški in nato je zbornica sprejela proračun zunanjega ministrstva s 307 glasovi proti 40.

Vse je šlo lepo gladko, da je bilo veselje. Ali vse to laskanje in poklanjanje izginja pred dejstvom, da se je Sonnino izognil vprašanju navskrižja med srbskimi in italijanskimi aspiracijami na istej vzhodni obali Adrije! In da to navskrižje res obstoji, je potrdil na ves glas nacionalistični poslanec Foscari, ki je slovesno oporekal vsaki srbski aspiraciji ob Adriji, zahtevaje izključno italijansko gospodstvo. Do Dalmacije ne smejo sezati srbske zahteve.

O razmerju med Italijo in Grško je naglašal Sonnino, da se je Grška vlada začela zavedati potrebe postopanja entente v Solunu, da Grška želi prijateljskih odnosov z Italijo, da je nadej, da se vsa vprašanja rešijo v skupnem interesu obeh narodov.

O Belgiji je izjavil, da se Italija pridružuje izjavi Rusije, Francije in Anglije, da ne začno mirovnih pogajanj, dokler se ne zagotovi Belgiji prejšnja politična in gospodarska neodvisnost.

Govoril je tudi o pariških sklepih in dogovorih, o enotnosti militarističnega postopanja, ali vse je bilo tako nedoločno, pogojno, in bolj izraz nad, zvenelo je v splošno zatrdilo, da se hoče Italija boriti za najvišje interese naroda v tej vojni, ki je brez dvoma „poglavje zgodovine civiliziranega sveta“. Italija se bori za „svobodo vseh narodov“. — To je že višek domišljavosti. Tu je Sonnino prekosil samega sebe.

Tako so minuli „veliki“ dnevi italijanskega parlamenta — brez vsake večje nesreče.

Položaj na bojišču je postal živahnejši. Na primorski fronti so Italijani pričeli mestoma razvijati živahnejše delovanje. Nad Trstom ste krožili dve sovražni letali, ki ste z metanjem bomb usmrtili dve civilni osebi in 5 ranili. Naša letala so pregnala sovražnika pri Gračevo in ste zadeli z bombo

italijansko torpedovko. V južnem odseku doberdobske planote in ob goriškem predmostju je prišlo do topovskih bojov. Pri Zagori so naše čete zavrnile napad ob znatnih nasprotnikovih izgubah. Tolminsko predmostje so obstreljevali s topovi. Na koroški in tirolski fronti se je nadaljeval topovski boj z menjajočo se silovitostjo. Najsrdečiji so bili boji na Col di Lana, kjer je sovražni ogenj narastel do najsrdečjšega obstreljevanja. 17. ponoči so Italijani izvršili tu splošen napad, ki je bil odbit. Pozneje se je posrečilo sovražniku, da je razstrelil zapadno kopo Col di Lana na več mestih in vdrl v popolnoma razdejano postojanko. V Suganski dolini, kjer so Italijani v zadnjem času nadlegovali naše predstraže s ponovnimi napadi, so bili vrženi nazaj.

Zadnja seja ruskega ministrskega sveta je bila zelo burna. Šlo se je za prihodnost dume, za nje obstoj. Po preteku enega leta preneha namreč zakonodajna doba. Zato je Stirner-Panin sprožil vprašanje novih volitev. Vsi člani kabineta soglašajo v tem, da so nove volitve pri sedanjem ljudskem razpoloženju nemogoče. Volilni boji z običajnimi škandali podkupovanja bi zanetili revolucijo. Trepov je zato zahteval, da se duma ne obnovi in da se naj prične čas brez parlamenta. Justični minister je baje imenoval Trepova političnega norca, češ, da pomeni odstranitev dume revolucijo. Prepirali so se še nekaj časa, nakar je Stirner-Panin posredoval, češ, duma je pač ovira, a se da vendar prenesti, zato bi bilo podaljšanje zakonodajne perijode dume praktično. Zlasti ker je četita duma prav mehka napram zahtevam vlade.

Boji ob ruski bojni črti so se zopet umeli. Zdi se, da nameravajo Rusi splošen napad. Črte ob dolnji Stripi in Dnjestru ter severovzhodno Črnovic so Rusi srđito obstreljevali. Ob cesti iz Bučaca v Čortkov se je avstro-ogrski poizvedovalni oddelek z nepričakovanim napadom polastil ruske predpostojanke. Tudi proti fronti armade nadvojvode Josipa Ferdinanda je sovražna artiljerija začela razvijati povečano delovanje.

Nad Črnovice je priletelo 7 sovražnih letal. V obrambo se je dvignilo nekaj naših letal, katerim se je posrečilo po dvehurnem nad Črnovicami se vršičem zračnim bojem na 30 korakov sestreliti neko sovražno bojno letalo. Sovražno brodovje je pobegnilo. Zadet letalo je padlo pri Bojanu med ruske in naše črte in ga je uničil ogenj naših topov. Sovražni opazovalec je mrtev. Naša letala so se vrnila nepoškodovana. Sicer je v vzhodni Galiciji kakor tudi v ostalih odsekih naše severovzhodne bojne črte pri meroma mirno.

Na vzhodnem bojišču, ob dvinskem predmostju, so pred nemškimi postojankami južno Garbunovke na ozki fronti zastavljeni ruski napadi razpadli ob velikih sovražnikovih izgubah.

Po angleških poročilih so izpraznili Rusi izvemši dveh predmestij popolnoma Dvinsk. Večina prebivalcev je pobegnila v trdnjavo. Ob zadnjem zračnem napadu so vrgli Nemci dve težki bombi v središče trdnjave, ki sta napravili veliko škodo.

Na Grškem je položaj še vedno neizpremenjen in resen. Zaenkrat ententini zastopniki niso podvzeli nobenega novega koraka in tako še ni čisto izginilo upanje, da se položaj omili. Vse kaže, da srbskih čet pred velikonočnim tednom ne bodo prevzeli v Macedonijo. Medtem pa je vedno bolj verjetna domneva, da bo ententa skušala dobiti od Grške dovoljenje da porabi vodno pot skozi korintski kanal in evbejsko morsko ožino. Srbi v Solunu so baje že pripravljene za pohod, kar bi kazalo, da bodo šli po suhem preko Santi Quaranto in Korice. Vse-

kakor stopa v ospredje načrt entente v Macedoniji napraviti novo fronto, na katere levi strani bi se začel nemško-bolgarski pohod.

Iz Rumunske, torej tudi iz nevtralne države, ki je vsled pritiska in agitacij od strani entente v težkem položaju, je prišla važna vest, da je prišlo med rumunsko in nemško vlado do dogovora glede izmenjave blaga. Dogodek ni sicer ne militaristične in ne politične uaravi, ali vest je važna kot znak, da razmere v Rumunski nikakor niso tako dozorele ententi v prilog kakor so glasila entente kričala. Po vesti o tem dogovoru postaja verjetna vest, ki se je širila pred par dnevi, da je namreč Rusija zaprla svoje meje proti Rumunski v svrhu gospodarskega blokiranja centralnih vlasti. Dejstvo, da isti hip odpira Rumunska svoje meje nemškemu blagu in narobe, bi bil skoraj demonstrativen odgovor na rusko odredbo.

Zasedanje zbornice je zaključeno. Ministrski predsednik Bratinu je v sklepnem govoru pozival vse stranke, da naj v teh težkih časih delujejo skupno z vlado. Ko je bil prebran kraljev reskript, ki zaključuje zbornico, je ministrski predsednik v zbornici in v senatu imel govor, v katerem je opozarjal na težke čase za Rumunijo. Težave so zunanje in notranje in zahtevajo pogumnega dela strank z vlado, ki črpa svojo moč iz zaupanja v bodočnost naroda in iz tega, da ne zastopa samo osamljene stranke, ampak voljo in odločnost naroda. Ni dobro, če se v takih časih pojavlja brezbrzičnost, nasprotno pa je hujskanje pravcati zločin, ki hoče oslabilo skupno moč. V tem smislu se opozicija ne sme celo na sovražen način desinteresirati na vseh načrtih, s katerimi hoče vlada odpraviti razne težkoče.

Francosko bojišče. Nemško uradno poročilo: Naša artiljerija je izdatno obstreljevala angleško postojanko pri St. Eloi. Napad z ročnimi granatami proti od nas zasedeni vrtini smo ponoči z lahkoto odbili. Na obeh straneh prekopa La Basseé in severovzhodno od Loosa so se od časa do časa razvili živahnejši boji z ročnimi granatami. Pri Neuville in pri Beuvraignes smo z uspehom razstrelili mine.

Na bojišču na obeh straneh Moze so se razvili ljuti artiljerijski boji. Desno od reke so nižesaške čete z naskokom vzele Francozom postojanke ob kamnolomu 700 metrov južno od sela Audromonta in na grebenu severozahodno od sela Thiaumont. Ujeli smo 42 častnikov, med njimi tri štabne častnike, 1646 neranjenih in 50 ranjenih mož. Njih imena bodo pravtako v „Gazette des Ardennes“ objavljena, kakor imena vseh v tej vojski ujetih Francozov, tudi dosedaj v bojih ob Mozi od 21. februarja ujetih 711 častnikov in 38.155 mož. To omenjamo, ker je neko francosko poluradno poročilo dvomilo o naših podatkih.

„Daily Express“, glasilo Bonar Lawa, roti v inspiriranem članku konservativce, da naj ne podpirajo Carsonovih poiskusov, razbiti koalicijo, ker prepoveduje sila resni vojni položaj danes vsako izpremembo v vladi. Vojna je prišla v štadij, v katerem je sovražnik brez dvoma odločen, izsiliti odločitev. Če bo še nadalje, kakor zadnjih 7 tednov, metal svoje velikanske sile proti Verdunu, se mu bo to brez dvoma posrečilo. Ali bo raztrgal francoske pozicije, ali pa izčrpal svojo. Vsekakor pa bo prinesla Nemčiji velika pomladanska ofenziva odločitev in sicer mnogo prej, kakor se to splošno pričakuje.

Turško bojišče. V Iraku je splošen položaj neizpremenjen. Na kavkaški fronti v čuruškem okrožju in na levem krilu obrežnega odseka se nadaljujejo boji ofenzivnega značaja. — Rusi so zavzeli Trapezunt.

Generalna pregledovanja črnovojniških letnikov 1866. — 1897.

Med 22. majem in 29. julijem se vršijo v totranski državni polovici generalna pregledovanja vseh dosedaj še nepotrjenih črnovojniških obvezancev, rojenih v letih 1866 do 1897. Za sposobne spoznani bodo vpoklicani pod orožje najbrž še le po žetvi. K temu prebiranju bodo morali priti vsi črnovojniški zavezanci omenjenih letnikov brez ozira na to, če so bili že prej podvrženi prebiranju ali če so se že odzvali dolžnosti prebiranja. Drugemu pozivu pripadajoči se bodo tudi sedaj vporabljali v zaledju in etapnem ozemlju. — Enako pregledovanje se vrši na Ogrskem, in sicer med 16. majem in 24. junijem. Črnovojniški obvezanci letnikov 1866—1897 se morajo v svrhu nove konskripcije, pregledovanja in vpoklicanja pod orožje javiti tekom 24 ur ter priti k zopetnemu prebiranju. Nadalje se pozivlja vse za sposobne spoznane, pa od aktivne službe oproščene, da se zglase v svrhu kontrole med 4. in 12. majem pri okrajnih uradih.

Domači pregled.

Uspeh naše organizacije. V 72. številu „Delavca“ je bila objavljena spomenica delavskih organizacij deželni vladi, glede na prenizko odmero sladkorne količine. Deželna vlada je videvši tehtne razloge te spomenice ugodila naši želji ter povišala odmero sladkorja za $\frac{1}{4}$ kg za sledeče kraje: Ljubljana, Udmat, Selo, Vič, Zgr. Šiška, Idrija, Jesenice, Zagorje, Litija, Kočevje, Bela peč, Kropa, Dovje, Tržič in Domžale. Višja odmera je stopila v veljavo dne 16. aprila. — Tudi na Štajerskem se zviša poraba sladkorja, in sicer za sledeče kraje: Gradec, Celje, Maribor in Ptuj.

Izprememba pri deželni vladi kranjski. Deželni predsednik baron Schwarz stopi v pokoj, na njegovo mesto pride grof Henrik Attems, sedanjí podpredsednik ces. nameštstva v Trstu.

Ministrski svet. V soboto se je vršil pod predsedstvom ministrskega predsednika daljši ministrski svet, katerega so se udeležili vsi člani kabineta.

Predilnica v Litiji je ustavila ves svoj obrat. Do 600 delavk se je razkropilo po svetu. Zaposlenih je le še 15 delavk, ki snažijo stroje.

Program avstrijskih Nemcev. O Veliki noči bo zboroval nemški Volksrat o zahtevah avstrijskih Nemcev. Tu so navedene le glavne poteze. Program se peča s stališčem posameznih kronovin do monarhije in med seboj, z jezikovnim zakonom in temu zakonu odgovarjajočim šolstvom, z ureditvijo narodnih zadev v sudetskih in južnih kronovinah in zahteva smotreno politiko v Adriji, da se na znotraj okrepi država, ki naj tudi dobi primerno upravno reformo. Program zahteva, da se izpremeni poslovnik za državni zbor. Glede Ogrske je zvest dualizmu, zahteva samo za nagodbo daljšo dobo, z Nemčijo naj se zavezuje čim bolj tesno razširi in sklone gospodarsko in carinsko skupnost ter enotno trgovsko in prekmorsko politiko. Glede sosedov zahteva veliko srednjeevropsko gospodarsko ozemlje. V debati se je povdarjalo, da smatrajo za svojega naravnega zaveznika vsakega, ki hoče veliko in močno Avstrijo, in taka dva sta v prvi vrsti: vladarska rodovina in vojna uprava. Vsi nemški poslanci naj te nemške želje vneto širijo med ljudi. Voditelj kranjskih Nemcev dr. Eger iz Ljubljane je predložil jezikovni zakon in izjavil, da se je posrečilo glede jezikovnega zakona doseči drugače tako težko soglasje med Nemci iz severa in juga. Zborovalci so program soglasno odobrili.

Davek na vojne dobičke se uvede v Avstriji v najkrajšem času, in sicer v podobni obliki, kakor na Nemškem. V finančnem

odseku nemškega državnega zbora so namreč predlagali socialni demokratje, naj zvezni svet imenuje tiste oblasti, ki bodo določile davek od prirastka premoženja med vojno. Predlog je bil sprejet. Davek se bo posameznikom kakor družbam nalsžil po posebnih lestvici. Pri posameznikih bo znašal najmanj 5% in največ 45% od izkazanega dobička, pri družbah najmanj 10 in največ 75%. Tako bo torej posameznikom pri večjem gobičku v znesku 10.000 K plačati 5% če znaša večji dobiček 50.000 K 13%, če znaša 100.000 K plačati 19,5%, če znaša 200.000 K 27% itd. Posameznikom, katerih prirastek na dohodkih ne znaša nad 5000 K in družbam, katerih prirastek ne znaša nad 10.000 K ne bo plačati tega novega davka.

Pisma in dopisnice na vojne ujetnike. Svoj čas smo opozorili, da je treba dopisnice in pisma, namenjena vojnim ujetnikom na Ruskem, Francoskem, Laškem in Angleškem, označiti na naslovni strani tik pod zgoranjim robom z besedami: Prisonnier de guerre ali slovensko vojni ujetnik. Te dni je prišla odredba, da se vsa pisma in dopisnice, namenjene vojnim ujetnikom, ki se nahajajo v tujih, nam sovražnih deželah, vrnejo odpošiljatelju, če ne nosijo na naslovni strani rečenega označenja ali če se ne da dognati, da so namenjena vojnim ujetnikom. Pri tej priliki svetujemo vsem, ki si dopisujejo z vojnimi ujetniki, naj rabijo zato samo v ta namen izdane dopisnice, ki so označene z besedilom, zgoraj navedenim. Rečene dopisnice je dobiti v vseh prodajalnicah in trafikah, kjer se prodajajo pisemske znamke.

Na 20 let težke ječe je bil obsojen Martin Zupet radi javne posilnosti in umora, oziroma poskušene umora na orožnikih Intiharju in Puglju. Ostali obtoženci so dobili od 1 meseca do 4 let.

Prošnje za oprostitev od črnovojniške službe. Ministrstvo deželne brambe naznanja, da se more ozirati na prošnje za oprostitev potrjenih črnovojnikov letnika 1898 le v posebnih izjemnih slučajih. Prošnje se morajo vložiti vsaj 8 dni po prebiranju pri pristojni oblasti. Ko preteče ta rok, se prošnje brez izjeme odklonijo.

Oprostitev od črnovojniške službe se deloma razveljavilo. Vojaško poveljstvo je odredilo, da se bodo vse od njega za določen čas izdane oprostitev od črnovojniške službe iz evidenčnih ozirov s 30. junijem razveljavile. Izvzeti so uradniki in nastavljeni najvišjih dvornih uradov in centralnih mest deželnoknežjih in avtonomnih deželnih oblasti, uradov in zavodov, profesorji in nastavljeni visokih, srednjih in ljudskih šol, državnih in zasebnih železnic.

Koze. Od 2. do 8. aprila je zbolelo v Galiziji 708, v Bukovini 28 in drugod v Avstriji 90 oseb za kozami. Na Dunaju je zbolelo 11, v Gradcu 5 oseb.

Trboveljska premogokopna družba je imela l. 1915 čistega dobička 1.336.699 K proti 1.293.169 K l. 1914. Na akcijo pride pet odstotna dividenda 10 K.

Državne železnice in velikonočni promet. Z ozirom na izredne prometne razmere se ne more preskrbeti za bližnje velikonočne praznike, da bi bilo dovolj voz na razpolago. Občinstvo se opozarja, da se bo o velikonočnih praznikih civilne potnike prevažalo le v toliko, v kolikor bodo dopuščala obratna sredstva in se nikakor ne more jamčiti za brezpogojni prevoz. Vozovi ali oddelki vozov se ne rezervirajo.

Velik požar v Mariboru. V strojnici opekarne Thurn-Valassina pri Mariboru je nastal velik požar, ki je napravil nad pol milijona kron škode.

Vinske cene na Spod. Štajerskem so dosegle višino, kakršne še sploh nikoli niso imele. Na Bizeljskem se prodaja sedaj vino od kleti po 1 K 30 vin. do 1 K 40 vin. liter in še nekaj vinarjev višje. Enake so cene v Haložah in Slov. goricah. Posledica temu je neprestano draženje in slabšanje

vina po gostilnah. Celo sadjevec stane v krajih, kjer je tega blaga obilo, sedaj že do 50 vin. liter.

Radi navijanja cen sta bila obsojena v Celovcu občinski svetnik in tovarnar Pavel Hatheyer na dva meseca zapora in 2000 kron globe ter agent Fric Fell na 6 dni zapora in 1500 kron globe. „Kupčevala“ sta z mastjo, fižolom, rižem in drugimi živili.

Za obnovitev avstrijsko-ogrskih krajev. Berlin, 14. aprila. (K. u.) Zbor mestnih zastopnikov je sklenil, da dovoli 100.000 mark zveznemu pomožnemu društvu v Berlinu za obnovitev po vojski poškodovanih avstro-ogrskih krajev.

Zblazneli vojak. Pri nadomestnem bataljonu domobranskega pešpolka št. 1 na Dunaju uvrščeni pešec Leopold Fichter je nenadoma zblaznel in je streljal najprej z brovningovo pištolo, pozneje pa z repetirno puško na častnike in moštvo, ki so ga hoteli ukrotiti in mu poizkušali izviti orožje. Končno se je posrečilo blaznika zvezati in ga izročiti garnizijski bolnišnici št. 1. Žal pa je njegova blaznost zahtevala kot žrtev štiri mrtve, sedem pa deloma težkih, deloma lahko ranjenih, ki so pripadali nadomestnemu bataljonu domobranskega pešpolka št. 1. Neki gasilec mestne požarne brambe okraja Mariahilf, ki je tudi prihitel na pomoč, je bil tudi težko ranjen. Za prvo pomoč je bila poklicana tudi prostovoljna rešilna družba, ki se je takoj zavzela za nesrečnika.

Nagodbena pogajanja. V ponedeljek popoldan so prispeli v Budimpešto min. predsednik Stürgkh ter ministri Förster, Zenker, Leth in Spitzmüller v spremstvu mnogih višjih uradnikov pod vodstvom sekcij-skih načelnikov Žolgarja, Seidlerja, Riedla, Wimmerja, Mühlvenzla in Joasa. Ob 4. popoldan so se pričela v ogrskem finančnem ministrstvu posvetovanja o obnovitvi nagodbe, ki so trajala do 9. zvečer. Avstrijski ministri ostanejo v Budimpešti več dni.

Mokra tla, dež in sneg spominjajo mnoge ljudi dolgo časa z bolečinami v udih in glavi. Te bolečine, pa se z vtiranjem Fellerjevega bolečine blažečega rastlinsko esencega fluida z znamko „Elza-fluid“, dajo lahko odpraviti, kar je že mnogo zdravnikov dognalo, in tudi javno potrdilo. 12 steklenic tega bolečine blažilca pošlje poštne prosto lekarnar E. V. Feller v Stubici Elzarg 335. (Hrvaško). Mnogo nad 100.000 zahvalnih pism, in visokih odlikovanj. Naročite ob enem tudi Fellerjeve Rabarbara pilule z znamko „Elza-pilule“. 6 škatlic stane 4 K 40 v.

Senzacije, kakršnih še ni bilo v filmu, je preskrbel za praznike ljubljanskemu občinstvu „Kino Central“ v deželnem gledališču. Z največjimi stroški je pridobil največje delo sezije 1916. „Kralj Motor“. Ta drama iznajditeljev je te dni napolnila vsa kinogledališča na Dunaju in v Berlinu. V Ljubljani se more predstavljati samo dva dni: na velikonočno nedeljo in na velikonočni ponedeljek, ker je takoj oddana že za druga velika mesta. Poleg tega predstavlja „Kino Central“ v deželnem gledališču na velikonočna praznika burko: „Bratec in sestra“, in aktualne naravne prizore: „Torpediranje „Elektre“. — Najnovejša kinematografska Sascha in Mestrova vojna poročila, Bolcan na Tirolskem — vse-kakor prvovrstni spored, ki ga je mogoče videti le v največjih kinogledališčih. „Kino Central“ nudi vse to za jako nizko ceno ter hoče biti ljudsko zabavišče. — V torek, sredo in četrtek: „Gospa Eva“ s slavno Moreno v glavni vlogi.

Podporni sklad.

XIII. izkaz.

Tvrda Žaler & Ko, Ljubljana, K 20.—; Anton Kristan, Ljubljana, K 10.—; N. N. 20 vin.; I. K. 20 vin.; Peter R. 30 vin.; Smolej 10 vin.; Janez F. 20 vin.; skupaj K 31.—; prej izkazanih K 1635'64, skupaj torej K 1666'64.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Razdraženje, bolehnost in slabo razpoloženje je največkrat posledica slabega prebavljanja in zaprtja. Mnogo ljudi trpi na tem, brez da se zavedajo in mnogo jih je, ki hočejo odpraviti to z sredstvi kateri slabijo želodec. Vse te opozarjamo, da se dobiva uspešno in želodec jačeje sredstvo, ki omogočuje redno potrebo. Fellerjeve čisto rastlinske Rabarbara pilule z znamko „Elza-pilule“ so sigurne in milo sredstvo proti zaprtju ter se jih ženske in tudi otroci radi poslužujejo. Čuje se vedno o črevesnih bolečinah, ki nastopajo vsled tega, ker se jemlje premočna sredstva, zato je bilo potrebno, da opozorimo prizadete na Fellerjeve „Elza-pilule“, 6 čkatic tega uspešnega želodečnega sredstva stane poštnine prosto 4 K 40 v. Naroči se pri lekarnarju E. V. Feller v Stubi Elza-trg 334. (Hrvaško.) Obenem naročite tudi Fellerjev bolečine blažeči rastlinski esenčni fluid z znamko „Elza-fluid“. 12 steklenic stane poštnine prosto samo 6 K. To neprekosljivo domače sredstvo naj bo vedno pri roki, kadar vsled prepiha ali vlažnosti, čutimo bolečine. V tisoče gre število, prijateljev in pristašev vseh Elza preparatov.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Lepo posestvo

v okolici mesta Idrije ležeče, se pod ugodnimi pogoji takoj proda. Zraven spada hiša s štirimi stanovanji in hlevom in druga gospodarska poslopja. (Redi se letno 4—5 goved). Več se izve v gostilni M. K o g e j, Idrija 424, Kranjsko. 3—2

Vse hrepeni po „Sida-mêdu“

ki je najcenejša in najboljša jed s kruhom Sida-mêd je ravno tako redilen kakor surovo maslo ali štirikrat cenejši. 1 zavitek Sida-mêdu stane samo 35 vinarjev in se napravi iz njega $\frac{3}{4}$ kg medu ki stane le do 80 vinarjev. Pišite takoj po navodilo, ki se pošlje vsakemu po pošti brezplačno.

Naroča se pri:

JOSIP BERDAJS Ljubljana 5, Zeljarska ulica št. 4.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a č l a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.
registrirvana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Za spomladno sezono
priporoča tvrdka
Gričar & Mejač
LJUBLJANA, Prešernova ul. št. 9
svojo bogato zalogo
izgotovljenih
ohlek 6—6
za gospode in dečke
ter mične novosti
v konfekciji za
dame in deklice.
Ceniki zastoj in franko.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe zastoj in franko.

Vojaški čevlji

za častnike in
moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,
Breg št. 20.